

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Sžo/5/2015
Identifikačné číslo spisu:	4014200528
Dátum vydania rozhodnutia:	28.04.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:4014200528.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v právnej veci dedičov navrhovateľky: B. F., zomrelej 30. januára 2015, posledne bytom M. M. XXX: 1/ H. F., rod. F., bytom M. T., E. M. R. H. XX/X, 2/ R. R., rod. F., bytom M. G., U. N.. K. E. XXXX/XX, 3/ L. F., bytom R. XXX, proti odporcovi: Okresný úrad v Komárne, so sídlom Komárno, Senný trh 4, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu odporcu zo dňa 28. apríla 2014 č. OU-KN-PLO-2014/004095 a o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 23Sp/47/2014-30 zo dňa 22. septembra 2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu Nitre zo dňa 22. septembra 2014, č. k. 23Sp/47/2014-30, z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

I.

Krajský súd v Nitre napadnutým rozsudkom č. k. 23Sp/47/2014-30 zo dňa 22. septembra 2014 podľa § 250q ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej „O.s.p.“) potvrdil rozhodnutie odporcu č. OU-KN-PLO-2014/004095 zo dňa 28. apríla 2014. Navrhovateľke nepriznal náhradu trov konania.

Z odôvodnenia uvedeného rozsudku vyplýva, že krajský súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že rozhodnutie žalovaného správneho orgánu a postup mu predchádzajúci bolo v súlade so zákonom a žalobné dôvody navrhovateľky neodôvodňovali jeho zrušenie a vrátenie veci na ďalšie konanie.

Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu preskúmal v intenciách ustanovení § 1 zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona NR SR č. 180/1995 o niektorých opatreniach, na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon č. 503/2003 Z. z.“ alebo „reštitučný zákon“) v spojení s § 2 ods. 1, 2, s § 5 ods. 1, 2, uvedeného zákona, ktorú právnu úpravu citoval, v intenciách ustanovení zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov - správneho poriadku, postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej v tretej hlave piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, upravujúcej rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam správnych orgánov.

Krajský súd v preskúmanej veci z administratívneho spisu zistil, že navrhovateľka žiadosťou zo dňa 31. decembra 2004 si uplatnila nárok na navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré sa nachádzajú v kat. územiach W., ktoré sú bližšie špecifikované vo výroku napadnutého rozhodnutia odporcu a ktoré získala spolu s nebohým manželom L. F., na základe výmeru o vlastníctve pôdy č. 1372/48-11 zo dňa 1. apríla 1948 vydaného Povereníctvom Pôdohospodárstva a pozemkovej reformy v Bratislave. Odporca rozhodnutím č. OU-KN-PLO-2014/004095 zo dňa 28. apríla 2014 nepriznal oprávnenej žiadateľke - navrhovateľke, nárok na navrátenie vlastníctva k pozemkom a ani právo na náhradu za pozemky v kat. území W. zapísaný vo vl. č. 640, parc. č. 2656, 2659 a 2660/1 o výmere 3605m², v PKV č. 640, parc. č. 2683, 2688 roľa a lúka o výmere 60000m², v PKV č. 640, parc. č. 2763, 2760, 2764, 2765, 2758, 2759 roľa a lúka o výmere 86892m², parc. č. 545-550, 2621, 2622, 2623/1-3, 2624, 2625, 2654, 2653, 2668, 2660/1-2, 2662, 2656, 1088, 1089/1-2, 1090, 1111, 1112/1-2, 1113, 2796, 2799, 2793, 2794, 2800-2806, 2756, 2757 zo spoločného majetku v úhrnnej výmere 105.8247m² v podiele 1/38.

Krajský súd ďalej zistil, že správny orgán po získaní potrebných dôkazných materiálov dospel k záveru, že v danom prípade nie je možné navrátiť vlastnícke právo žiadateľke, pretože nie je preukázaný prechod majetku z pôvodného vlastníka na štát. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia správny orgán uviedol, že navrhovateľka tvrdí, že spolu s nebohým manželom L. nadobudli nehnuteľnosti na základe výmeru o prídele, avšak ich vlastníctvo nebolo zapísané v pozemkovom katastri. Nadobudnutie vlastníckeho práva bolo možné na základe prídelovej listiny, resp. výmeru o prídele do vlastníctva za predpokladu, že tieto boli vydané orgánom k tomu oprávneným a boli vkladuschopné. Predpokladom vkladuschopnosti týchto listín bola ich právna perfektnosť, čo okrem iného znamená, že listinu vydal orgán k tomu oprávnený a listina je opatrená pečiatkou orgánu, ktorý ju vydal ako i podpisom oprávnenej osoby. Predmetný výmer o prídele nie je vkladuschopná listina, pretože nebola opatrená pečiatkou. Jedná sa o neplatnú listinu, ktorá nemohla spôsobiť vznik vlastníctva k nehnuteľnostiam. Grafický prídelový plán nebol zapracovaný do pozemkového katastra, čo znamená, že nie je možné vyhotoviť ani identifikáciu uvedeného výmeru.

Krajský súd poukázal na to, že v prechádzajúcom konaní rozsudkom č. k. 23Sp/25/2010-27 zo dňa 15. decembra 2010 rozhodnutie Obvodného pozemkového úradu v Komárne č. 2010/00259/22-MA zo dňa 14. mája 2010 potvrdil a Najvyšší súd SR v dôsledku odvolania navrhovateľky uznesením č. 10Sžr/38/2011-38 zo dňa 11. januára 2012 zrušil rozsudok Krajského súdu v Nitre 23Sp/25/2010-27 zo dňa 15. decembra 2010 a vec vrátil súdu na ďalšie konanie. Krajský súd v Nitre následne rozsudkom č. 23/Sp/2010-46 zo dňa 12. marca 2012 zrušil rozhodnutie Obvodného pozemkového úradu v Komárne č. 2010/00259/22-Ma zo dňa 14. mája 2010 podľa § 250j ods. 2 písm. c/ O.s.p. a vec vrátil správne mu orgánu na ďalšie konanie.

Krajský súd mal preukázané, že správny orgán vykonal nové šetrenie a dokazovanie a dospel k záveru, že po druhej pozemkovej reforme, ktorej úlohou bolo vyvlastnenie a zoštátnenie a znovu prerozdelenie predovšetkým poľnohospodárskej pôdy sa v rokoch 1945-1946 do obce W. presídlilo zo stredného Slovenska 40 rodín, z obce Liptovská Lužná 20 rodín, z obce Liptovská Osada 20 rodín, z obce Liptovské Revúce 2 rodiny a z obce Hrbovtová 5 rodín. Výbrané rodiny sa mali presídlieť do obce W. na základe podmienok uvedených vo výmere, na základe tohto výmeru sa majetok prevzal do držby a úžitku, pričom bolo nutné túto skutočnosť uviesť do zápisnice. Podľa podmienok výmeru presídlenci vstúpili zásadne do úžitku im určeného majetku ku koncu hospodárskeho roku, losovaním bola prídelcom pridelená do držby a úžitku poľnohospodárska pôda, na ktorej mali riadne hospodáriť so starostlivosťou riadneho hospodára. Podľa zápisnice 23. januára 1948 im bola pridelená pôda dňom 15. októbra 1946 a bola odovzdaná do držby. Po udalostiach v roku 1948 a vzniku JRD v W. niektorí presídlenci opustili obec v rokoch 1950 - 1956 a vrátili sa do svojich rodných obcí. V tomto období opustilo obec W. väčšina rodín a 9 rodín zostalo žiť v obci. Rodiny, ktoré opustili obec W. obdržali rozhodnutia o zrušení výmeru ONV Čalovo. V PKN vložke č. 1, 640 je vyznačená konfiškácia tam uvedených nehnuteľností v celosti na pôvodného pozemno-knižného vlastníka grófa L. a následne bolo poznačené vo vložke č. 1 pod B 34 a pozemno-knižnej vložke č. 640 pod B 12 vlastníctvo v prospech Československý štát - správa Štátny majetok MP v Čalove v celosti. Správny orgán tiež uviedol, že vyhodnotil v zmysle príslušnej judikatúry platnosť výmeru o vlastníctve a dospel k názoru, že výmer č.

1372/48-11 zo dňa 1. apríla 2014 neobsahuje všetky náležitosti v zmysle príslušnej judikatúry. Poukázal tiež na to, že medzi podmienkami výmeru, ktoré vydávalo Povereníctvo pôdohospodárstva a pozemkovej reformy v Bratislave, sa uvádza aj skutočnosť, že presídlenci vstupujú zásadne do úžitku im určeného majetku koncom hospodárskeho roku a presídlenci sa môžu zúčastniť len na parcelách hospodárskych v rámci celkového obhospodarovania za odmenu v mieste primeranú podľa zákonne alebo zmluvne upravenú. Podľa názoru správneho orgánu až po úplnom zaplatení prídelovej ceny sa považovali prídelcovia za plnohodnotného vlastníka nadobudnutej veci. Spôsob splácania určenej prídelovej ceny bol určený v § 19 vl. nariadenia č. 104/1945 Sb. n. SNR. Podľa návrhu prídelového plánu miestnej roľníckej komisie č. 1358/48-11 vyhotoveného 19. marca 1948, potvrdeného s výhradami Okresnou roľníckou komisiou dňa 24. marca 1948 a schváleného Povereníctvom pôdohospodárstva a pozemkovej reformy dňa 25. marca 1948 bola navrhovateľka a jej manželovi určená prídelová cena 21.230,- Kčs. Podľa predložených a zadovážených dokladov pri mene L. sa eviduje pohľadávka 3.118,20 Kčs (15.591,40 Kčs - stará mena), pričom uvedenú skutočnosť potvrdzuje aj listina dlžníkov ku dňu 31. decembra 1961. Správny orgán mal za to, že v priebehu správneho konania sa jednoznačne nepreukázalo, či prídelová cena bola splácaná alebo splatená. Správny orgán sa ďalej zaoberal rozhodnutím ONV v Čalove zo dňa 3. júla 1958, ktoré bolo vydané nad rámec právomoci ONV a je teda nulitným aktom. V roku 1958 bola na ONV v Čalovci vykonaná revízia držby a užívania poľnohospodárskych pozemkov na území W., pričom bolo zistené, že niektorí prídelcovia vniesli pôdu do družstva, pričom následne v priebehu rokov 1950-1956 opustili obec a bolo potrebné túto skutočnosť zosúladiť so skutočným aktuálnym stavom. Správny orgán sa zaoberal aj ďalšou podmienkou okrem podmienky splácania prídelovej ceny, ktorou bola povinnosť prídelcu na nadobudnutej pôde osobne hospodáriť so starostlivosťou riadneho hospodára, toto vlastnícke právo bolo obmedzené povinnosťou prídelcu na pridelennej pôde osobne hospodáriť so starostlivosťou riadneho hospodára. Pokiaľ stanovené podmienky vlastníč neplnil, mohol mu byť predmetný prídel odňatý do 10 rokov odo dňa ujatia sa držby po vypočutí miestnej organizácie Jednotného zväzu slovenských roľníkov a ONV. Ďalej správny orgán uviedol, že podľa dostupných materiálov navrhovateľka a jej manžel L. sa ujali držby pridelených pozemkov 15. októbra 1946 - 1949, po založení JRD v W., v roku 1949 sa stali jeho členmi, kde boli až do 30. marca 1956, kedy odišli do Liptovskej Lužnej. Konštatoval, že rozhodnutie ONV o zrušení výmeru z roku 1958 bol ako dôsledok aplikácie prídelových predpisov na vzniknutú situáciu t.j. opustenie majetku, odsťahovanie sa a nedodržanie podmienok prídelu, a teda nie je dôsledok politickej perzekúcie alebo prevzatia nehnuteľností bez právneho dôvodu, poukazom na to, v konaní nebolo preukázané, že by L. a navrhovateľka urobili nejaké úkony v období od 1958-1989, ktoré by sponchybovali uvedené rozhodnutie. Podľa názoru správneho orgánu sa týmto potvrdilo len postavenie štátu ako vlastníka k uvedeným pozemkom v zmysle vládneho nariadenia č. 90/1950, keď z dôvodu vlastníka štátu nemohli byť a ani nebolo evidované podobné vlastníctvo podľa výmeru o prídele. Túto skutočnosť potvrdzuje aj zápis z roku 1955, podľa rozhodnutia č. PF-14/69-55 zo dňa 6. júna 1955 vydaného Povereníctvom poľnohospodárstva, na základe ktorého sa nehnuteľnosti prideliujú do vlastníctva Československého štátu v správe štátneho majetku MP v Čalove. Nepreukázaním reštitučného titulu v zmysle § 3 zákona nemožno konštatovať, že vlastnícke právo prešlo v rozhodnom období na štát a že je daný niektorý z reštitučných titulov v zmysle zákona.

Krajský súd konštatoval, že v danom prípade správny orgán po zrušení rozhodnutia Krajským súdom v Nitre v konaní 23Sp/25/2010-46 zo dňa 12. marca 2012 doplnil dokazovanie náležitým spôsobom. Zaoberal sa splnením podmienky § 2 zákona č. 503/2003 Z. z., teda skutočností, či nehnuteľností, ktoré žiada žiadateľka vydať, prešli na štát alebo inú právnickú osobu v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 spôsobom uvedeným v § 3. Podľa správneho orgánu žiadateľka na túto skutočnosť nepredložila žiaden dôkaz.

Ďalej krajský súd uviedol, že správny orgán vyhodnotil dôkazy po historickej a právnej stránke vo svojom napadnutom rozhodnutí, keď zistil, že výmer navrhovateľky o prídele nebol nikdy zapísaný do pozemkovej knihy tak, ako to vyžadoval v rozhodnom čase zákon o intabulácii, pričom parcely podľa výmeru sú aj v súčasnosti neidentické, nie je ich možné kvalifikovane identifikovať. Na PKV č. 1 a 640 je vyznačená konfiškácia nehnuteľností v celosti na pôvodného vlastníka grófa L. a následne poznačené vlastníctvo v prospech Československého štátu - správe štátneho majetku n.p. v Čalove. Podľa výmeru

presídlenci vstupujú zásadne do úžitku ich určeného majetku koncom hospodárskeho roka. Prídelca až po zaplatení prídelovej ceny, resp. kúpnej ceny sa považoval za plnohodnotného vlastníka tak, ako to je uvedené vo výmere o prídele. Podľa návrhu prídelového plánu vyhotoveného 19. marca 1948 potvrdeného okresnou roľníckou komisiou dňa 24. marca 1948 a schváleného Povereníctvom pôdohospodárstva a pozemkovej reformy dňa 25. marca 1948 bola navrhovateľke a jej neb. manželovi určená prídelová cena 21.230,-Kčs, pričom podľa predložených dokladov sa eviduje pohľadávka na prídelovej cene 3.118,20,-Kčs. Doklady o splatení sa nepodarili zadovážiť. Občania, ktorí však vniesli pridelenú pôdu do družstva mali, počas členstva v družstve pozastavenú povinnosť platby za pridelenú pôdu podľa § 19 vládneho nariadenia č. 104/1949 Sb. n. SNR.

Podľa názoru krajského súdu správny orgán sa náležitým spôsobom venoval aj rozhodnutiu ONV v Čalovci zo dňa 3. júla 1958, ktorý rozhodol o zrušení prídelu. Poukázal na to, že okrem podmienky splácania prídelovej ceny pre pridelenie nehnuteľnosti do vlastníctva bolo povinnosť prídelcu na nadobudnutej pôde osobne hospodáriť so starostlivosťou riadneho hospodára. Podľa príslušného nariadenia č. 104/1945, keď si vlastník tieto podmienky neplnil, mohol v zmysle § 23 mu byť tento prídel odňatý Povereníctvom SNR pre pôdohospodárstvo a pozemkovú reformu do 10 rokov odo dňa ujatia sa držby. Keďže navrhovateľka a jej neb. manžel L. F. sa ujali držby pridelených pozemkov 15. októbra 1946 a hneď po založení JRD v W. v r. 1949 sa stali jeho členmi, kde boli až do 30. marca 1956, kedy odišli do Liptovskej Lužnej, nespĺnili tú 10 lehotu na možnosť odňatia prídelu, o čom rozhodlo ONV, na ktoré prešlo vybavovanie týchto opatrení v zmysle ust. § 2 ods. 3 vyhlášky č. 507/1950, ktorým prešli do pôsobnosti národného pozemkového fondu po jeho zrušení na Ministerstvo pôdohospodárstva na národné výbory.

Krajský súd, poukazom na to, že v zmysle ustanovenia § 3 ods. 3 vyhlášky č. 507/1950 Ú.v. na okresné národné výbory prešlo vykonávanie vyúčtovania s odchádzajúcimi prídelcami a dozor nad hospodárením prídelcov, konštatoval, že vydanie rozhodnutia o odňatí alebo zrušení výmeru, je dôsledok aplikácie prídelových predpisov na vzniknutú situáciu, t.j. opustenie majetku, odsťahovanie alebo nedodržanie podmienok prídelu a nie je dôsledok politickej perzekúcie alebo prevzatia nehnuteľnosti bez právneho dôvodu.

Krajský súd napadnuté rozhodnutie odporcu ako vecne správne potvrdil podľa § 250q ods. 2 O.s.p. z dôvodu, že správny orgán správne zistil skutkový stav a vec správne posúdil, s ktorým sa v plnom rozsahu stotožnil.

Krajský súd nepriznal úspešnej navrhovateľke náhradu trov konania, pretože si ich nežiadala.

II.

Proti uvedenému rozsudku krajského súdu sa v zákonnej lehote odvolala navrhovateľka. Žiadala, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu zmenil tak že rozhodnutie odporcu zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie s vysloveným právnym názorom, že reštitučný nárok navrhovateľky na vrátenie vlastníctva k pozemkom je podľa zákona č. 503/2004 Z. z. daný.

V dôvodoch odvolania navrhovateľka namietala, že napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a súd prvého stupňa na základe vykonaného dokazovania dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam. Poukazom na skutkové okolnosti danej veci trvala na tom, že z vykonaných dôkazov aj po ich doplnení bolo preukázané, že žiadané nehnuteľnosti jej a jej nebohému manželovi boli pridelené ako prídelcom a v rozhodnom období v roku 1958 im boli odňaté bez právneho dôvodu podľa § 3 ods. 1 písm. o/ zákona č. 503/2004 Z. z.. Mala za to, že ak žiadané nehnuteľnosti boli odňaté na základe rozhodnutia ONV Čalovo, odbor poľnohospodárstva a lesného hospodárstva č. Pôd.: 4096/1958 zo dňa 3. júla 1958 o odňatí prídelu, toto rozhodnutie nemohlo vyvolať právne účinky, pretože rozhodnutie bolo vydané nad rámec právomoci okresného národného výboru, a preto v skutočnosti nedošlo k zákonnému zrušeniu výmeru.

K odvolaniu navrhovateľky sa odporca nevyjadril. Odvolací návrh nepodal.

III.

Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v medziach podaného odvolania navrhovateľky (§ 246c ods. 1 prvá veta O.s.p. a § 212 ods. 1 O.s.p.), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 O.s.p.), a dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné.

Predmetom odvolacieho konania v danej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým krajský súd potvrdil rozhodnutie žalovaného správneho orgánu, ktorým rozhodnutím žalovaný nevyhovел reštitučnému nároku uplatneného navrhovateľkou podľa reštitučného zákona č. 503/2003 Z. z. na navrátenie vlastníctva k žiadaným nehnuteľnostiam.

Odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie žalovaného správneho orgánu a konanie mu prechádzajúce, najmä z toho pohľadu, či sa súd prvého stupňa vysporiadal so zásadnými námietkami uvedenými v opravnom prostriedku navrhovateľky a z takto vymedzeného rozsahu, či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia správneho orgánu.

Predmetom preskúmacieho konania v danej veci bolo rozhodnutie a postup žalovaného správneho orgánu, ktorým rozhodnutím žalovaný v rámci konania podľa reštitučného zákona č. 503/2003 Z. z. navrhovateľke ako žiadateľke nepriznal právo na navrátenie vlastníctva k žiadaným pozemkom.

Odvolací súd v procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich z administratívneho spisu, obsiahnutých v odôvodnení napadnutého prvostupňového rozsudku, ktoré z tohto dôvodu neopakuje a súčasne na ne poukazuje.

Najvyšší súd zistil, že základné námietky navrhovateľky, ktorými napáda zákonnosť napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu, ako aj zákonnosť napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa spočívajú v jej tvrdení, že správny orgán ako aj súd prvého stupňa nestatočne zistili skutkový stav a skutkové okolnosti nesprávne právne posúdili, trvajúc na tom, že žiadané nehnuteľnosti boli jej a jej neb. manželovi pridelené zákonným postupom ako prídelcom podľa vl. nar. 104/1945 Sb. a v roku 1958 v rozpore so zákonom im boli odňaté, čím je naplnený reštitučný dôvod v zmysle § 3 ods. 1 písm. o/ zákona č. 503/2004 Z. z., odňatie bez právneho dôvodu.

Podľa § 246c ods.1 O.s.p. pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti. Proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky opravný prostriedok nie je prípustný.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. súd rozhodnutie zruší, len ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu a konania predchádzajúceho jeho vydaniu dospel k záveru, že súd prvého stupňa náležite nepostupoval v intenciách citovaných právnych noriem.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z predloženého spisového materiálu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis zistil, že odporca napadnutým rozhodnutím č. OU-KN-PLO-2014/004095 zo dňa 28. apríla 2014 nepriznal navrhovateľke, nárok na navrátenie vlastníctva k žiadaným pozemkom v kat. území W. a ani právo na náhradu za tieto pozemky. Odporca vo veci nároku na navrátenie vlastníctva k žiadaným pozemkom uplatneného navrhovateľkou dňa 31. decembra 2004 napadnutým rozhodnutím rozhodoval opätovne potom, ako jeho predchádzajúce rozhodnutie č. 2010/00259/-22-Ma zo dňa 14. mája 2010, ktorým navrhovateľke nepriznal právo na navrátenie vlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam, na základe jej opravného prostriedku Krajský súd v Nitre č. k. 23Sp/25/2010-46 zo dňa 12. marca 2012 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Posudzujúc obsah odôvodnenia napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa, odvolací súd dospel k záveru, že krajský súd v preskúmvanej veci porušil právo navrhovateľky na spravodlivý súdny proces v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, keď v odôvodnení rozsudku sa náležite nezaoberal námietkami navrhovateľky vznesenými v jej opravnom prostriedku, keďže dôsledne nereagoval na jej argumentáciu týkajúcu sa vykonaného dokazovania v danej veci a nesprávneho právneho posúdenia tejto veci odporcom ako aj, že nechal úplne bez povšimnutia jej námietku, ktorou namietala, že odporca sa v ďalšom konaní neriadil vysloveným právnym názorom súdu, keď v novom rozhodnutí spochybnil v podstate všetky skutočnosti a okolnosti, ktorými bol dokazovaný jej reštitučný nárok, poukazom na to, že v minulosti Obvodný pozemkový úrad v Komárne rozhodnutím č. 2010/00259/-22-Ma zo dňa 14. mája 2010 jej nepriznal právo na navrátenie vlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam, ktoré rozhodnutie na základe jej opravného prostriedku Krajský súd v Nitre č. k. 23Sp/25/2010-46 zo dňa 12. marca 2012 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pričom v odôvodnení tohto rozsudku krajský súd dospel k záveru, že: „Nemožno akceptovať názor správneho orgánu, že navrhovateľka nepreukázala skutočnosť, že predmetné nehnuteľnosti, ktoré žiada vydať, neprešli na štát alebo inú právnickú osobu v rozhodnom období. O tom, že nehnuteľnosti im boli odňaté svedčí rozhodnutie ONV v Čalove, i keď ako orgán nebol oprávnený rozhodovať o odňatí výmeru, ale je potrebné, aby sa správny orgán zaoberal tým, že k odňatiu a prevzatíu nehnuteľností došlo bez právneho dôvodu a je potrebné zaoberať sa tým, či nebol naplnený reštitučný dôvod podľa § 3 ods. 1, písm. o/ zákona č. 503/2003 Z. z., pretože k odňatiu prídelcu došlo bez právneho dôvodu v roku 1958, t.j. v rozhodnom období“.

V piatej časti Občianskeho súdneho poriadku ustanovujúcej správne súdnictvo zákonodarca zakotvuje povinnosť súdu preskúmať zákonnosť rozhodnutia žalovaného správneho orgánu napadnutého (žalobou), opravným prostriedkom v rozsahu dôvodov uvedených v (žalobe), v opravnom prostriedku, čomu zodpovedá povinnosť súdu rozhodnúť o všetkých zásadných bodoch opravného prostriedku, (žaloby) a v odôvodnení sa s nimi aj náležite vysporiadať.

Odvolací súd konštatuje, že úlohou súdu pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa piatej časti tretej hlavy Občianskeho súdneho poriadku (upravujúcej rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov (§§ 250l a nasl. O.s.p.) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj s procesnoprávnymi predpismi. Súdny prieskum zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu je určený rozsahom dôvodov uvedených v opravnom prostriedku, ktorými navrhovateľ namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia.

V rámci správneho prieskumu súd teda skúma aj procesné pochybenia správneho orgánu namietané v žalobe, či uvedené procesné pochybenie správneho orgánu je takou vadou konania pred správnym orgánom, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 3 O.s.p.).

Pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia. Súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúmanie napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 1 O.s.p.).

Povinnosťou súdu je rozsudok odôvodniť v súlade s § 246c ods. 1 O.s.p. v spojení s § 157 ods. 2, tak, aby jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom bolo zrejmé, z akých podkladov súd pri svojom rozhodovaní vychádzal, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie a z akých dôvodov, stručne, jasne a výstižne vysvetlil, akými úvahami sa riadil pri hodnotení skutkových a právnych okolností namietaných v opravnom prostriedku (žalobe) a zodpovedal na najdôležitejšie namietané otázky, resp. hmotnoprávne alebo procesné pochybenia správneho orgánu, ktoré navrhovateľ (žalobca) namietal v opravnom prostriedku (žalobe).

Odvolací súd dospel k záveru, že súd prvého stupňa v procese súdneho prieskumu napadnutého rozhodnutia odporcu náležite nepostupoval v zmysle procesných pravidiel zákonodarcom nastolených v tretej hlave piatej časti Občianskeho súdneho poriadku citovaných vyššie.

Pokiaľ v posudzovanej veci krajský súd zákonnosť napadnutého rozhodnutia odporcu nepreskúmal v rozsahu námietok navrhovateľky uplatnených v jej opravnom prostriedku, podľa názoru odvolacieho súdu postupoval nedôsledne, čím postihol napadnutý rozsudok znakom nepreskúmateľnosti odvolacím súdom, pričom uvedeným postupom bolo porušené právo účastníka na spravodlivý a riadny súdny proces, ako aj zásada spravodlivého procesu podľa čl. 46 ods.1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, ako aj čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd.

V danej súvislosti najvyšší súd dáva do pozornosti, že problematike týkajúcej sa povinnosti súdu náležite zdôvodniť svoje rozhodnutie venoval značnú pozornosť vo svojej judikatúre aj Ústavný súd Slovenskej republiky. V náleze sp. zn. IV. ÚS 115/03 Ústavný súd Slovenskej republiky konštatoval, že „súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu“.

Ústavný súd v náleze sp. zn. III. ÚS 36/2010 tiež konštatoval, že nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa uskutočňuje v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Procesnoprávny rámec predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu; jedným z týchto princípov, predstavujúcim súčasť práva na spravodlivý proces a vylučujúcim ľubovôľu pri rozhodovaní, je aj povinnosť súdov svoje rozhodnutia odôvodniť (§ 157 Občianskeho súdneho poriadku), spôsobom zakotveným v ustanovení § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. Z odôvodnenia totiž musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. Porušením práva na spravodlivý proces môže byť aj situácia, kedy v hodnotení skutkových zistení absentuje určitá časť skutočností, ktoré vyšli v konaní najavo, ale súd ich náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nezhodnotil.

Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej judikatúre opakovane zdôraznil, že nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa má uskutočňovať v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Procesnoprávny rámec predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu, ako vyplývajú z čl. 46 a nasl. ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jedným z týchto princípov predstavujúcich súčasť práva na riadny proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru) a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť [§ 132 a § 157 ods. 1 O.s.p., m. m. I. ÚS 243/07], pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia (§ 157 ods. 2 O.s.p.) teda musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej.

Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej judikatúre tiež zdôraznil, že súd by mal vo svojej

argumentácii, obsahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia, dbať aj na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, ako aj závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Odôvodnenie má obsahovať dostatok dôvodov a ich uvedenie má byť zrozumiteľné. Súd je povinný formulovať odôvodnenie spôsobom, ktorý zodpovedá základným pravidlám logického, jasného vyjadrovania a musí spĺňať základné gramatické, lexikálne a štylistické hľadiská. Nedostatky odôvodnenia zakladajú vadu nepreskúmateľnosti rozhodnutia (Nález Ústavného súdu SR, sp. zn. I. ÚS 114/08). Súd musí súčasne vychádzať z toho, že je povinný poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 O.s.p.), na ktorú skutočnosť poukazuje Ústavný súd Slovenskej republiky v aj v ďalších rozhodnutiach - napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09.

Uvedenou problematikou sa už viackrát zaoberal aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj ESĽP) - napr. v rozhodnutí *Kraska c. Švajčiarsko* zo dňa 29. apríla 1993, séria A, č. 254-B, s. 49, § 30 konštatoval, že z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie.

Rovnako ESĽP pripomína, že rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (*García Ruiz c. Španielsku* zo dňa 21. januára 1999).

Judikatúra ESĽP a ani Ústavného súdu SR pritom nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia, ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument.

Vzhľadom k uvedenému sa odvolaciemu súdu javí odôvodnenie napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa v danej veci, ako jednostranné a formalistické, a teda ako zjavne nezodpovedajúce a tým aj nesúladne s právami podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Súd prvého stupňa náležite nepostupoval v intenciách ustálenej judikatúry ústavného súdu, keď z odôvodnenia napadnutého rozsudku jasným a zrozumiteľným spôsobom nevyplýva, v akom rozsahu súd prvého stupňa preskúmal napadnuté rozhodnutie žalovaného správneho orgánu a postup mu predchádzajúci, keďže v odôvodnení rozsudku krajský súd síce cituje právnu úpravu vzťahujúcu sa k meritu veci - reštitúcia podľa zákona č. 503/2003 Z. z., uvádza ako žalovaný správny orgán postupoval v správnom konaní, opisuje skutkové zistenia vyplývajúce z napadnutého rozhodnutia odporcu a v závere odôvodnenia rozsudku len konštatuje, že odporca rozhodnutie vydal v súlade so zákonom. Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku opomenul uviesť svoju právnu úvahu, na základe ktorej dospel k svojmu záveru o zákonnosti napadnutého rozhodnutia odporcu a súčasne jasným a zrozumiteľným spôsobom sa nevysporiadal so všetkými zásadnými námietkami navrhovateľky vznesenými v jej opravnom prostriedku vo vzťahu k argumentácii žalovaného správneho orgánu uvádzanej v odôvodnení jeho rozhodnutia, dôsledkom čoho tento nezákonný postup má za následok nepreskúmateľnosť napadnutého súdneho rozhodnutia.

Za stavu, že súd prvého stupňa sa dôsledne nevysporiadal so žalobnými námietkami navrhovateľky a úplne bez povšimnutia nechal námietku navrhovateľky, ktorou namietala, že odporca sa neriadil názorom súdu vysloveným v predchádzajúcom rozsudku, ktorým bolo rozhodnutie odporcu zrušené a vec bola vrátená na nové konanie, odvolací súd nemohol reagovať ani na odvolacie dôvody odvolateľky.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti, odvolaciemu súdu neostáva nič iné, ako skonštatovať, že odôvodnenie napadnutého prvostupňového rozsudku je za účelom posúdenia opodstatnenosti odvolacích dôvodov nepreskúmateľné.

Vychádzajúc z uvedeného pokiaľ by odvolací súd v danej veci rozhodol vo veci samej zaoberajúc sa námietkami navrhovateľky, ktorými v opravnom prostriedku a v odvolaní namietala nezákonnosť rozhodnutia a postupu žalovaného správneho orgánu, týmto postupom by odňal účastníkom konania

právo na riadny opravný prostriedok, čím by im odňal právo na proces v zmysle článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z týchto dôvodov napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. v spojení s § 250ja ods. 3 veta druhá O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 O.s.p.), a to bez toho, aby sa zaoberal hmotnoprávnou stránkou veci v jej merite.

Najvyšší súd Slovenskej republiky súčasne považuje za potrebné dodať, že napriek apelačnému opravnému systému, ktorý sa v správnom súdnictve v Slovenskej republike v zmysle príslušnej právnej úpravy uplatňuje, primárne preskúmava zákonnosť napadnutého rozhodnutia správneho orgánu krajský súd ako súd prvého stupňa. Úlohou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako súdu odvolacieho je preskúmať vecnú správnosť prvostupňových rozhodnutí a nie nahrádzať prieskumnú činnosť súdu prvého stupňa vrátane odôvodňovania rozhodnutia.

V ďalšom konaní bude preto povinnosťou prvostupňového súdu opätovne dôsledne preskúmať postupom podľa ustanovení tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku zákonnosť postupu a rozhodnutia žalovaného správneho orgánu, prejednať vec v medziach podaného opravného prostriedku, odstrániť vytýkané nedostatky, zrozumiteľne sa vysporiadať s relevantnými žalobnými námietkami navrhovateľky, a znovu vo veci rozhodnúť a svoje rozhodnutie aj riadne a presvedčivo odôvodniť. Povinnosťou krajského súdu bude v ďalšom konaní postupovať s dedičmi navrhovateľky, ktorí v dôsledku jej úmrtia vstúpili do jej práv v zmysle § 460 Občianskeho zákonníka. V novom rozhodnutí rozhodne krajský súd zároveň i o náhrade trov tohto odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 v spojení s § 246c ods. 1 vety prvej O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky jednohlasne (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok n i e j e prípustný.